

بررسی تطبیقی دعاوی مشتق سهامداران شرکت بین حقوق ایران و انگلیس

نیلوفر جعفری علایی^۱؛ دکتر علیرضا صابریان^۲

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

چکیده

شرکت های تجاری بر دو قسم هستند ، شرکت های قائم به شخص و شرکت های قائم به سرمایه شرکت های قائم به شخص، که در آنها سهم الشرکه نمایانگر حقوق شرکاء می باشد شرکت هایی می باشند که شخصیت شرکاء در آنها از عوامل اصلی تاسیس این نوع شرکت ها به شمار می آید و انتقال سهم الشرکه در این شرکت ها تابع مقررات انعطاف ناپذیری می باشد. اما شرکت های قائم به سرمایه: که برگه سهم در آنها، نمایانگر حقوق صاحبان سهام می باشد شخصیت شرکا علت عمده تاسیس شرکت نمی باشد. در این شرکت ها برای شرکاء، حقوق شخصی در نظر گرفته شده است که شامل حقوق عادی و حقوق فوق العاده می باشد. رسالت این پژوهش بیان حقوق صاحبان سهام و سهم الشرکه در شرکت های تجاری و بررسی ضعف های قانونی موجود در این زمینه می باشد تا بتوان به ارائه راهکارهای مناسب برای درک بهتر این مفاهیم پرداخت و اشخاص سرمایه گذار را با حقوقی که می توانند در شرکت های تجاری داشته باشند آشناساخت تا با آگاهی بیشتری به سرمایه گذاری در شرکت ها بپردازند و در عین حال سعی بر این است با نگاهی تطبیقی به بررسی حقوق صاحبان سهام و سهم الشرکه در شرکت های تجاری در نظام حقوقی انگلیس شایسته است با توجه به اینکه کلیه سهام داران در بازدهی یا عدم بازدهی شرکت ذی نفع می باشند لذا حد نصاب مقید در لایحه اصلاحی ۱۳۴۷ مانعی جهت اقامه دعوا از سوی سهامداران محسوب می گردد ضمن پیشنهاد حذف این حدنصاب ، جهت جلوگیری از هجوم دعاوی واهی سهامداران ، می توان سیستم دادرسی دو مرحله ای را برگزید . به عبارت دیگر دادگاه در ابتدا بدون دعوت از خواندگان ، ادعای خواهان را در ظاهر بررسی نماید .

کلیدواژه ها: شرکت های تجاری، سهم الشرکه، حقوق عادی، حقوق فوق العاده، حقوق ایران، حقوق انگلیس

۱-مقدمه

شرکت یکی از مهم ترین مباحث مربوط به حقوق مدنی و حقوق تجارت است که شناخت مفهوم و آثار حقوقی و تعهدات ناشی از آن، مستلزم شناخت ماهیت حقوقی شرکت است. به همین منظور در این نوشتار کوشش شده است تا ماهیت شرکت تجاری روشن شود. در قوانین موضوعه ایران از شرکت تجاری تعریف دقیقی ارائه نشده است و آنچه قانون گذار در ماده ۵۷۱ قانون مدنی بیان نموده اثر شرکت مدنی است. مقنن در فصل هشتم از باب سوم جلد اول قانون مدنی را به مقررات شرکت اختصاص داده و در آن از مقررات مربوط به مال مشاع، اداره و نهایتاً تقسیم اموال مشترک بحث نموده است چنان که در حقوق تجارت نیز مقنن بدون ذکر تعریفی از شرکت تجاری، به ذکر مصادیق این گونه شرکت ها اکتفا نموده است. مبهم ماندن مفهوم شرکت تجاری موجب شده است تا علاوه بر ماهیت حقوقی، حقوق و تعهدات ناشی از آن نیز نامعین باشد.

۲- اشخاص حقوقی

شرکت های تجاری به ثبت رسیده و سایر اشخاص حقوقی اصولاً اجازه دارند که مؤسسان یک شرکت جدید با موضوع فعالیتی مرتبط باشند ، یا برای پذیره نویسی سهام آن اقدام کنند . ولی باید سهامی را هم برای اشخاص طبیعی به لحاظ لزوم احراز سمت های ریاست ، هیأت مدیره و مدیریت عامل در نظر گرفت . به این ترتیب ، اصطلاح شرکت های شرکت ها رایج است^۱.

در این جا باید از شرکت های تأمین سرمایه در بازار اولیه موضوع قانون بازار اوراق بهادار یاد کرد . تعهد پذیره نویسی که منابع مالی اولیه را برای تأسیس شرکت ها فراهم می آورد ، از وظایف اصلی این شرکت ها به شمار می رود. تعهد پذیره نویسی شامل قبول تعهد و یا بیمه کردن در مقابل حوادث ناشی از نوسانات قیمت ها در دوره پذیره نویسی اوراق تازه انتشار است . اگر طی دوره ی پذیره نویسی قیمت اوراق کاهش یابد و شرکت تأمین سرمایه نتواند اوراق خود را بفروشد ، احتمالاً با زیان های جبران ناپذیر مواجه شده و آماده ی ورشکستگی خواهد گردید^۲.

^۲ صادقی، محسن، ۱۳۷۳، جعفری سرشت، داوود، مشرقی، گللاه ، شرکت های تأمین سرمایه ، نهاد های مالی ، راهنمای قانون بازار اوراق بهادار ، سازمان بورس و اوراق بهادار ، ج ۲، ص ۶۵۴ به بعد ؛ داوود جعفری سرشت، جهان خانی، داوود، علی، ۱۳۷۳، مؤسسات تأمین سرمایه و ضرورت ایجاد آن

^۱ J.HAMELv G.LAGARDE et A.JAUFFRET, n593. به

نقل از صقری ، محمد، ۱۳۹۳، قواعد عمومی شخصیت حقوقی، ج ۱، تهران، شرکت سهامی انتشار (یعنی این شرکت های تجاری هستند که شرکت های جدید را تشکیل می دهند غیر مشروط و فسخ پذیر دهندنه اشخاص حقیقی)